

Sebestyén Mihály

TUNGER LAJI BALLADÁJA

Bezzeg eleget mondták Gligerčik Jucinak, hogy Tunger Laji nem hozzá való, de asszed, lehetett a Gligerčikék Jucikájának a fejével okosan beszélni? Azt gondolod, hogy Tunger Laji kiterjedt (Sziléziától-Szibériáig hullámzó) rokonsága nem próbálta meg lebeszélni? Ravaszkodó, hideg okfejtéssel sorsrontó indulatokról rántották le a leplet, terhes családi örökségről regéltek, szinte élvezetüket lelték abban, hogy a Tunger Laji örökletes betegségeiről, jellemcsoportjairól beszélhettek. Azzal sem törődtek, hogy végtére is önmagukról festenek riasztó körképet. Arról az összeférhetetlen, kötekedő, kicsinyes stílusról szavaltak egész fejezeteket, amitől híres-hírhedt volt Tunger Lajos euró-atlanti rokonsága (Sziléziától Szibériáig).

Azt gondolod, hogy nem kísérte meg eltántorítani a tervezett, de helyesebb, ha azt mondjuk, inkább csak áhított frigyólót az egész YMCA-telep? Galván Feri bácsi és Nyaraló Melánia néni? A Csöregi-ikrek és a repedtfazék hangú, roncstelepi dizóz, Senyorita Rita? Az utcán ismeretlenek állították meg, s azt mondták teljesen váratlanul, bizalmas hangon, de úgy, hogy a szomszéd utcában is érteni lehetet a suttogást: Tudod, kivel fut most Tunger Laji? Na én megmondom, édesem, éppenséggel Czika Ágival, azzal az ócska ribanccal, aki... és itt mindig bementek egy fegyveres alakulatot, amelynek legénységi állomány-létszámát az határozta meg, mekkora volt a jóindulatú luminátor katonai műveltsége, milyen fogalmakat alkotott korábról a kaszárnyák nemi potenciáljáról.

Ha ez nem lett volna elég az elűzéshez, a kiábrándításhoz, akkor jött Galván Feri néni és Nyaraló Melánia bácsi egyesített hadereje, akik azt terjesztették utca hosszat, hogy Tunger Laji és víg cimborái minden este, hetente hétszer, mit hétszer, naponta több ízben is, részegen tántorognak végig a városon, megfetrengik az összes árkokat, kazlakat, pocsolókat, ólakat, felfalják saját ürüléküket, maszatos pofával támolyognak alá, négykézláb állítanak be a Csömöri-ikrek korcsmájába, és újabb borokat rendelnek üvöltözve, handabandázva, de a legfinomabból ám, mert le kell mosni a gyalázatos sarat.

Ha ez sem hatott volna, akkor mindig akad egy régi haver, aki együtt ült Tunger Lajival egy himi-humi kis rablásért, egy-két hónapig megosztotta zárkáját Lajcsikkámmal, aki álló nap sírdogált, már nem volt távolról sem az a nagy vagány, akinek hányta mindig magát a Fötéren, mint egy giliszta csúszott-mászott a smaszerek előtt, között, bemászott a zsernyákok bőre alá is, aztán nem is tudni hogyan csinálta, de hamarabb szabadult, kilépett a rácsok közül, elbocsátották a csíkos seregből, míg másokat évekig aszaltak semmiért a lerben tökig vasban.

Gligerčik Juciról lepergett: vízhatlan volt a nedves, csöpögős érvekkel szemben, acélos fal a pengeszúrásokra feleletül, csak annyira izgatták a hírek, az ismerősökből sustorgó jóindulatú figyelmeztetések, mint zsemlemorzsa a sódercsikorgás.

Még mindig nem szólalt meg a főszereplő, akiről eddig is oly temérdek épületes értesülést húztunk elő kabátunk ujjából, fantáziánk farzsebéből. Az történik ugyanis rendszerint ilyen esetekben, hogy Tunger Laji nem is hallott Gligerčik Juciról, miért is hallott volna, amikor Tunger Lajival kapcsolatosan minden történet, állítás elegendő valóságsejtet tartalmazott, ha a sejtek nem is abban a rendben álltak össze a botrányok tárgyává, ahogyan a városlakók vagy a YMCA-telep kútfői, nyelvei és adatközlői előadták Gligerčik Jucinak, szegénynek.

Tunger Laji a csillésmesterek céhéből, vagy inkább családjából származott, olyan volt akár egy bányavilági isten, mint a tárnák Adonisza, a bányavidék fáklója, melynek fényénél az ifjúság úgy gyülekezett, mint kürtszóra a kolumbácsi légy. Tunger Laji és az ő Csincsó kutyája fogalom volt a Bányavidéken, Csincsó le mert menni a sóbányába, kiismerte magát a szénbánya félelmetes és szűk járatai, tárnái és művészeti galériái között, nem egyszer mentett ki fuldoklót a Vizstulából és haldoklót a Fehérügyből. Csincsó nem ismert távolságokat, ha kellett a teheráni földrengés áldozatait ugatta elő, hol a kisházi gázrobbantás tettei után nyomozott szerencséivel. Lovagias kutya volt, mesélték nemcsak kutyakörökben, hiszen egyszer egy vetélytársát engedte maga elé, midőn beszakadt a városka, Bájegyház alatt húzódozó római kori katakombarendszer, éppen a II. Oroszlánszívű Richárdról elnevezett főtér közepén a polgármester alatt nyílt meg a föld, engedte, hogy a polgármester essen bele először, csak azután szökött melléje és addig szűkölt mindenféle nyelveken, amíg kijöttek a hegyi mentők és az aszfaltkutatók, a bányászok kötelet kértek a tűzoltóktól, a mentősök hórúkk-embekeket kölcsönöztek a hordárszakszervezettől, és végül Tunger Laji vezetésével kiemelték a polgármestert és a kutyát a huszonöt méteres mélységből. Csodák csodája, semmi baja sem esett a polgármesternek, bár a mocskolódo ellenzék nagyon áhította volna, hogy bürgermajstrom uram ápolásra szoruljék, ez alatt ugyanis a helyettese minden függőben maradt korrupciós ügyet nyugodtan és zavartalan derűvel lebonyolíthatott volna. De nem így történt, a polgármester híveinek lett igazuk, győzött az igazság, Csincsó kutyát fergegés ünneplésben részesítették és engedélyt kapott (amit nyakba akasztva viselt), hogy minden polgár csirkeólából sorra-rendre napi egy db. csirkét vagy napocsibét elfogyaszt-

hasson ebédre vagy nyalánk utónyomaték gyanánt.

De ezzel Tunger Laji dicsőségstáblája nem telt be. Gligerčik Juci ugyancsak ámulva olvasta volna, ha azt a táblát valahol tényszerűen, p. o. a II., vagy Oroszlánszívű Richárd téren fel is állították volna. Ám akkoriban ott csak az élmunkások napszítta portréi (az elmúlt rendszerekből) és a rendőrség által már elcsípett zsebmetszők és élpedagógusok képei voltak láthatók. A plakátragasztó tréfája nyomán a tábla alanyait gyakran felcserélték. Tunger Laji neve csak a bizalmas szóbeliségben szorított ki minden más társalgási témát éveken át. Képe nem jelent meg sehol, ha valahol kifüggesztették, félórán belül fürge kezek eltüntették, helyette egy nyúl megbízható képmása díszelgett.

Az események és Tunger Laji úgy függték össze, mint síp és a sípos: az események csak akkor szólaltak meg, lettek szívhez, agyhoz, ágyékhoz szólóak, ha azokat Tunger Laji lelkesítette meg, személyesítette át, szólaltatta meg, ő tette hozzá a vállát, vette ki belőle az oroslánrészét, ha ő fundálta ki, ha ő hajtotta végre, ha tőle nyert diadalt, dicsőséget, hírnevet, szentséges glóriát. Eleje és vége, alfája és omegája volt a városnak, az emberek folyton vele szerettek volna mutatkozni a korzón, a placcon, a bevásárlóközpontban vagy strandok napozóteraszán, volt olyan esztét veszejtett végzős osztály, amely társaságában akarta elkészíttetni tablóját, vele akart találkozni tíz vagy húsz év múlva, nem a jó tanárokkal vagy az undok osztálytársakkal; a helyi motorversenyek és focimérkőzések előtt Lajinak kellett volna a mazsorettek szerepét is betöltenie, az édességipari dolgozók zárszámadására évről évre elkészült Tunger Laji potréja cukormázból, tejszínből, öntött csokoládéból, ki is állították a Schilf-féle cukrászdában, a Lila Hugenotta kirakatában, s ezt megirigyelve a hazafias hentesek Tunger Lajinak elkészíttették az arcképét csupa válogatott húsból a nemzeti zászló színeiben, az Alpok, a Kárpátok és Nilus koszorúzza nagyobb haza keretei közt, befecskendezték füsttillatú olajokkal, idővel dacoló lakkal és ez díszelgett a város iparművészeti múzeumának főtárlójában. (Ezen ábrázolásokat azonban nyugodtan minősíthetjük légből kapottaknak, misztifikációknak, ugyanis a hentesek portréi sem egymáshoz, sem a cukrászok remekeihez nem hasonlítottak, nem volt bennünk még egyetlen egy közös vonás sem, nem volt közmegegyezéses vázlat, támpont-minimum, azonosítási csekélylet. Mindenki úgy faragta, festette, cifrázta, tódozta-fódozta, nyomkodta, domborította, prüttyentette, ahogyan (tév)képzeteiben a legelőnyösebben mutatott. Wotán és Odin, Toldi és Jánosik, Rühbezahl vagy Zähler Salamon csodarabbi egyaránt lehetett volna. Vagy senki sem.

Tunger Lajival találkozni társadalmi csúcsteljesítmény volt. Vele mutatkozni a korzón kihívta a fotósok villogtató kedvét, amatőr japán optimókusok lelkesedtek érte, a Ginzán is látható volt „a képe”, a Sony-kamerák között, digitális és kacsintós változatban. Azt mondják, a rendőrség ott hetente bevétette a kirakatból a hologrammos képet, mert érzésük szerint – a japánok ugyanis senkit nem jelentenek fel elvből – csak az alvilággal, a nipponi maffiával kacsingat össze, azok felbátorítva érzik magukat egy európai tekintélyt parancsoló és ugyanakkor megmagyarázhatatlanul bizalmat árasztó portréval való találkozás alkalmával. (A Ginzán történő betöréses lopások és autó elkötések hatvanegy százalékát írták Tunger Laji portréjának rovására, amíg a képet végleg ki nem tiltatta az összes kirakatokból a japán főváros önkormányzati közgyűlése, a mitsubürő.)

Említés történt itt a Tunger Lajival való személyes találkozás kiemelkedő értékéről. Ez természetesen inkább csak misztikus és álombeli lehetett, s onnan eredt, hogy Tunger Lajival nem volt könnyű találkozni. Ha lehetett, mesélik heroldjai, nem gyalogszerrel, robogón vagy kerékpáron közlekedett, hanem lefüggönyözött öreg Mercedesekben, horpadt dák-vágányokban és sérvel műtött Trabantokban kerregett el, tova, át a színen; volt egy embere, aki a környék gépkocsitemetőit és elfekvőit, hulladék átvéőit, és alkatrésztelepeit járta, hogy minél ismeretlenebb és beolvadó, semmi színű, elfelejthető, tekintetet űző kis vagy népautót szerezzen megbízójának. Tunger Laji ugyanis irtózott a nyilvánosságtól, a nappali fénytől, az éjszakai lokálok fülledt légkörétől, a nyomasztó erotika hajótörőttei sem vették körül, hát még mesterlövészek vagy kigyúrt izomrigók.

Öreg anyjával éldegélt egy régi barlangban a Fellegvár alatt, egy olyan kényelmes odúban, amelyről a városrendészet azt hirdette, hogy eltűnt még a szocializmus derekas éveiben, amelyről a városlakóknak sejtelmük sem volt, holott naponta gyalogoltak az esti hűvösödéssel a várdombra, éppen Tunger Laji felett dobogtak át, robajlottak fel és alá, hogy onnan vegyék szemügyre Bájegyháza fényeit és valahonnan a magasból a legszerencésebbek megpillanthatásák Tunger Lajit, vagy édesanyját, Tunger Teréziát, aki fiatalabb korában egymaga volt a városka szépségkirálynője, műkorcsolyázó tündére és a városi koldusok, kóbor ebek és macskák védnöke. Ráadásul hetente egyszer egy kopott, fából összerogyantott almazöldre mázolt – valamikor nagyon menő színű – gyermekkocsival jelent meg, kísérő nélkül. Az egykori Miss Bájegyháza and környéke fekete szemüveget viselt, és a kézikocsijával benézett a kapualjakba és halászcsárdákba, kabátzsebekbe és tevestállóba, mindenféle üzletkebe, piacokra, kofákkal állt szóba. Azt rebesgették, védelmi pénzeket szed a szuperagnő. De amikor valaki követni próbálta, hogy Tunger Laji nyomára jusson, akkor mindig sikerült egérutat nyernie, eltűnni, felszívódnia a kocsival együtt. Ha paparazzik szegődtek nyomában, kissé meglódukt, majd egy sarkon bevárta a lesifotósokat és hatalmas szatyrával (benne a védelmi pénzek súlyos ezüstdollárosaival) kiverte a drága masinákat a hülye kíváncsiskodók kezéből, úgy püfölte, mint számarcsonttal, bibliai állkapocccsal valamelyik zsidó ősatyánk a filiszteusokat.

Nem is készült róla felvétel sok, azok is rejtélyes módon eltűntek a laborokból, amikor a hülye kíváncsiskodók beadták

előhívatni; ha meg maguk dolgozták ki a felvételt és a magazinok, újságok, Bájegyháza városvédő albumaiban szerették volna közzétenni Teréz mama képét, mindig akadt egy tökkelütött, kétbalkezes labortanonc, szerkesztő, hivatalsegéd, küldönficiú, nyomdász, aki elkeverte a klisé, elvesztette, véletlenül a tűzbe dobta, azzal gyújtott be egy zimankós reggelen vagy szőrén-szálán, estétől hajnalig eltűnt az asztalokról, fiókokból, főszerkesztői páncélszekrényből. Be kellett érni a közvéleménynek fantomképekkel, amelyekből éppen elég keringett a szerkesztőségekben és az interneten. Érdekes, a kísértetportrékat a közönség figyelemre méltatta: valószínűleg ezek alapján születtek meg a balladák és hősköltmények, a Tunger Laji csodálatos vagy gyalázatos tetteit elbeszélő források, ősgeszták, krónikás füzetek, ponyvák, amiket nem csak az interneten, de a hagyományos heti kirakódóvásárokon is tucatjával lehetett vásárolni. A füzetes változatot úgy gyűjtötték a város lakói, mint egykor Buffalo Bill kalandjait szárazon és vérben. Sokkal jobb volt ezekből a költeményekből szavalni, ebbe képzelni bele a fájdalmasan hiányzó igazság éles kardját. Az eltűntető brigádokat senki sem ismerte – mert afféléknek lenniük kell -, hiszen a már emlegetett rejtélyes eltűnések, tudjuk jól, nem mennek végbe csak úgy, minden szervezettség, a világot átható parancsnokság és észszerűség-tervszerűség nélkül. A helyiek tisztában voltak azzal, hogy hiteles fénykép pedig nem létezik Tunger Lajiról, aki ezt állította, azt hazugnak nyilvánították, nem szolgálták ki a talponállókban és a jegyirodáknban, elfordultak tőle a közlekedési rendőrök, hagyták, hogy beledögöljön a csúcsforgalomba, nem adtak leveleire bélyeget a főpostán, és szánt szándékkal csótányt csempésztek a reggeli croissantjába és a mézes bokatapasza alá. A közönség szelídebb hányada a nagy erőlködés láttán legyintett, vagy legfennebb nagyot röhögött a markába, ha egyáltalán tudtak még röhögni az afféle félvilági páholypucolók.

Mindebből egyenesen következik, hogy Tunger Laji híre és hírének füstje sokkal terebélyesebb volt, mint ahogyan az a valóságban történhetett, mint ahogyan az a mindennapi Tunger Lajival egyáltalán előfordulhatott. Bár a városkában is kényszerűen vették tudomásul, hogy a múlt század végén eltűnt Rózsa Sándor, Sobri Jóska és Sanyarú Vendel (ezúttal csupán a legösmertebb bajkeverő betyárokat említem), Bájegyháza mégis úgy látta, hogy lennie kell a mai idők gáncstalan lovagjának, léteznie kell egy igazságtevőnek, borzongatónak, igazi nagyvagánynak, aki minden eseménybe lelket lehel, minden történetet személyessé varázsol, aki megbosszulja a városi aszfaltburkolat és koptató felhasítóit, a gödrözőket, aki lecsap a falánk vámszedőkre, kiharancsolja a hóhér házából a kötelet és haláshorgot köt rá, azzal fog csudacsukát, ott, ahol emberemlékezet óta senki még egy árva pirkét sem horgintott ki, aki lecsap a kapzsi villanyszámlásokra és felfedezi a gázszámlakészítők trükkjeit, visszaosztja a pénzt egy-egy különösen megsarcolt városnegyednek, mindig egy másiknak, mint ahol a mesélők laknak: ha ugyanis a történet igaz tudója a Varangy-negyedben lakik, akkor a Tunger Laji igazságtévése a Tündérvölgyben történt vagy pinkt ferkert, ami jiddisül, Tunger Laji apai anyanyelvén annyit tesz: pont fordítva.

A város bosszúérzete nagyon fejlett volt, minden kisüzemben, csillagtökbben, csapszékben és majálison arról beszélgettek az emberek, mit fog tenni Tunger Laji, ha tudomására jut, hogy a Kőrishgyi féle vegyeskereskedésben súlycsonkító segédek ügyködnek, hogy a Főtéri parkban garázsolja vadonatúj Rols Royce-ját Mándoki Messinger Talabér, ismert bérszámfartó, és milyen rettenetes lesz a leleplezés, midőn tudomására jut, hogy az erdélyi és különösen a torjai bűdösbarlangi paraszt csorbából (=savanyított korpaleves zöldségadalékkal – Mindenki szakácskönyve VI. kiadás, Cluj-Kolozsvár, 1977, 143-149 hasáb) rendszeresen kifelejtik a Lila Hugenottában a lestyánt, márpedig anélkül a csorba olyan, mint kinin nélkül a malária; és különben is itt a Balkán félárnyékában, a keleties életérés előterében a csorba a legjobb leves, hiszen azt még Alexander Joan Kuza fejedelem (1859-1864) idejében, rögtön a dunai fejedelemségek egyesülésekor, 1859. január 24-én megfőzték a Dunai Bizottság és Bismarckék legnagyobb öröme és meglepetésére, azóta semmit sem kell változtatni az összetételen, a zöldségágyi erjedés együtthatóin, csak rátölteni és ízesíteni. Egyéni lélekállapot szerint például lestyánnal, tárkonnyal vagy csomborral és kaporral, az elmaradhatatlan ikerpárossal.

Gligerčik Jucinak hiába magyarázta a település legbölcsebb rabbija, Schulenberg Izsák és fia Szöllőssy Zoltán-Csaba, hogy Tunger Lajihoz nem lehet csak úgy bejelentés nélkül betörni, lakhelyét megközelíteni, a nélkül, hogy az ember fel ne venné előzetesen a kapcsolatot embereivel, hiszen Tunger Laji emberei a legváratlanabb pillanatokban jelennek meg rendszerint déltől éjfélig bármelyik nyilvános helyiségben, benéznek valahova, persze össze sem lehet téveszteni őket, pedig nem öltöznek különlegesen, nem viselnek semmilyen megkülönböztető karszalagot, jelvényt, kitűzőt vagy ajakírt, nem hordanak átláthatatlan napszemüveget, és 46-os békává-ellenőr-bakancsot. Létezésüket még senki sem vonta kétségbe, feltűnnek, a levegő furcsa módon azonnal átizzik, az egész lokál (piactér, üzlet vagy szépségszalón) közönsége azonnal tisztában van vele, ez a vibráció, elektromos hullámtér Tunger Laji hírnökeinek, ügynökeinek, előfutárainak köszönhető, csakis ilyenkor keletkezik e különös erőter, sugár-bura, az ablakok becsapódnak, az ajtók nyikorogva becsukódnak, a villanykörték elkezdnek vibrálni, a nyitva felejtett tévék, rádiók vagy digitális fényképezőgépek elkezdnek szárazon tikácsolni, mint amikor a mobiltelefonok hívásait előrejelzi a térerő váratlan megsűrűsödése, jóval azelőtt, hogy a készüléken felbögne a letöltött csengőbongó, a Deutschland Deutschland über Alles hívogatása.

Azt magyarázták a Gligerčik leánynak, hogy Tunger Lajit nem lehet leakasztani egy diszkóban, nem lehet behálózni egy divatos cukrászdában, nem lehet felcsípni a strandon. Tunger Laji végső soron megközelíthetetlen, elfoglalt, ideje ki van számítva, be van osztva minden cselekedete, valószínűleg rá sem nézne jöttment, közönséges, az utcáról csak

úgy betoppanó, kikent-kifent, ismeretlen Gligercik-csitrikre – holott Jucus akkor már betöltötte életének 19. évét is, de mindenütt azt mondta ismerőseinek, családjának, befolyásos rokonainak és túlcsonduló hódolóinak, hogy ő bizony leányosságát senki másnak nem adja, csak a legendák hőseinek, e kisvárosi Zapatának, Tunger Lajinak, vagy meghal. Isten ötlet úgy segítse, tette hozzá olyan komolyan, ahogyan egy a 19. évét elrugó, hamis tudatú leány megesküdhet. És mit képzelsz, édes leányom, kísérelte meg nap, mint nap újra megvilágítani Gligercik Juci agyát Schulenberg bábcsi: annak a nagy embernek tán eddig nem akadt párja, felesége, Isten bocsássa meg nekem a bűnömet, szeretője, babája, bachurája talán? Te úgy képzeled, hogy egy született Tunger Laji, akinek a nagyapja még Jahija Káhn, a nagyanyja Timur Lenke volt, az csak úgy odabújik egy Gligercikhez féle síkszéhez. Erősebb szavakat használt, remélte, hogy a szegény és bárgyún kitartó leányzó jobb belátásra tér, egy nap lemond eszeveszett szándékáról és visszakozik, megelégszik bármely közönséges fiúval, agglegénnyel, szerencselovaggal, hozományvadász szénválogatóval, vagy sújtólégtől érvényesült vájárral.

És az is lehet, mondta Schulenberg bábcsi elfajzott fia, Szöllőssy Csabika, hogy nincs, nincs is itthon ez a te Tunger Lajid, akinek a barátságával annyian büszkélkednek, de bizonyítani egy sem tudja, hogy valaha is kezet rázott volna városunk nagyra nőtt szerencsecsillagával. Bájegyháza Robin Hood-ja nem itt lakik, egy másik földrészen él, leveleket küld, aminek a hiteles szövegét folyton meghamisítják, változatos módokon kolportálják, suttogják, harsogják, röhögéstől elfúló hangon mondják tovább a hírmondók; lehet hogy az egész dolog nem más, mint merő fantáziálgatás, ábrándúzás, látványpékség liszt és perccel nélkül, szemfényvesztő manőver, amit a szeku talált ki, és a lelkesedőket (le)hallgatva, könnyű szerrel kiugraszthatja a nyulat a bokorból: a rendszer ellenzőit játszi egyszerűséggel jelölheti meg, elég ha a vendéglők asztala és székei alá egy-egy alig álcázott poloskát rak. Úgyis évek óta róla képzelegnek a városlakók, őt akarják utánozni a kamaszok, érte maszturbálnak a süldőlányok, kocsonyássá válik a melósok nehéz tekintete, paraszt asszonyok tolakodnak fel váratlanul a távolsági buszokra, mert azt hallották, éppen ma utazik Bibarcfürdőre gyógykezelésre vagy Sorrentóba talajcserére; harciássá lesznek az elnémitott fizetésemelésért könyörgő alkalmazottak és a betömött szájú aggmenházi portások, kiszabadítják magukat a szokások rabságából a fanyűvők és -tárók, a színházi öltöztetőnők folyton elvétik a férfi főszereplők ruháit, egyvégtében olyanok öltöztetnék Hamletet vagy Othellót, Jágot, Horátiót vagy Ádámot, Lucifert és a kótyagos polgárt (citizen turmenté), mint, ahogyan Robin Hood-ot látták abban a régi filmben, amelynek főszerepét Errol Flynn alakította.

Csak ismételtetni tudjuk azt az első mondatot, amivel Gligercik Juci vágyakozásának erejét igyekeztünk ábrázolni. Még nem találta senki sem meg azt a mentő ötletet, amellyel legalább ideig-óráig le lehetett volna szerelni a Gligercik-leányzót. Azt a megnyugtató szómágiát, varázsigét, varrottas-jelmondatot, melynek hatására a vágyakozó vágya erejéből veszít, az imádat tárgyának (képzelt, rajzolt) arca sápad ragyogásából, homályos folttá terül szét, csak annyira, mint a személyiség védelmét szolgáló tévépaca a vádlottak vagy a fekete egyenruhás izomóriások orcáján.

Meg akarok ismerkedni Tunger Lajival, hajtogatta az autóbuszban, a meccsek lelátóján, fagyalt vásárlása közben, amikor kínai tornacipőjét tisztította a tájfutás sarától. Felírta naplójába, füzetlapokra, az egyemi leckekönyvének szabad rovataiba, plakátokra firkantotta fel, éjnek éjadján ismeretlen álarcos graffiti-művelőkkel találkozott és felfújatta velük a városból kivezető négy vasútvonal hídjaira, a bányamestereknek pénzt adott, hogy a tárnák falára véssék ki szénfejtő légkalapáccsal.

Nincs senki, aki lebeszélhetne arról, hogy összeismerkedjek Tunger Lajival, mondta munkatársnőinek abban a földalatti alkoholraktárban, ahol dolgozott. Törekedését csak fokozta, hogy emléktábla hirdette a felhagyott és alkoholraktárrá átalakított földalatti üreg bejárata fölött, hogy egykor az itt rekedt 403 bányászt Tunger Laji mentette meg a sújtólégtől.

A dolog annyira ismert volt Bájegyháza lakói között, hogy többször foglalkozott a megszállott leánnyal a helyi televízió „Látnokaink kérték” című kívánságműsora, amelyben a szerkesztők rendre széttárták a karjukat és hebegve, szégyenkezve, derűs-gyanús pimaszsággal töredelmesen ismerték be, hogy „G. J. nevű látnokunk kívánságának teljesítése áthághatatlan akadályokba ütközik” vagy „pillanatnyilag nem áll rendelkezésünkre felvétel Tunger Lajosról”, „G. J., kitartó látnokunk óhajának teljesítése elé az objektív okok negatív Himalájája tornyosul”, ami persze derűtséget támasztott a helyi újság nyelvészeti rovatának körében, ugyanis a negatív-Himalája, az bizony óceán-mélységet jelent a tévések szándékával ellentétben. Persze ez sem lendített a kívánság teljesülésén sokat, ugyanis azt a mély árkot is át kellett volna hidalni. Egyszerűen szólva: be kellett volna mutatni Gligercik Jucinak Tunger Lajit. Ámbátor ha az erőviszonyokat tekintjük, megint csak a jiddis pinkt ferkert-hez kell fordulnunk: sokkal illendőbb azt javasolni, hogy Gligercik Juci kívánsága jusson végre T. J. és udvarának tudomására. Mutattassék be az udvarnál azon a napon, midőn a trónterem az alattvalók előtt is megnyitják a kihallgatások óráján. (Bár effélével sem szolgálhatott a közszolgálat és a második-hetedik nyilvánosság.)

És ennek az órának is el kellett következnie. Ugyanis azt tanítják a pszichológusok, a népmeseírók és a teológiai bölcselők, hogy ha nagyon vágyunk valamire, akkor vágyaink egyszer csak teljesülnek. Így vagy úgy. (De tegyenek úgy T. Olvasóim, mintha ez a kis közbeszúrás soha nem vetődött volna fel. Legalább is egyelőre.) A teljesítő személyéről nem

kívánunk nyilatkozni, az ugyanis ingoványos holtágakba csábítaná fantáziánk ladikját.

Egy ködös novemberi reggelen Jucika éppen az italraktár mélyén dolgozott, sürgős szállítmányt kellett összeállítani, mert az ellenzék polgármesterjelöltjének kórosan alacsony volt az alkoholszínvonala és ebben az állapotában hajlamos volt elismerni, hogy Bájegyháza megválasztott, győztes polgármesterének nagyjából-egészében igaza van és erélyes határozottsággal jó irányba vezeti a település közügyeit, márpedig ez - ugye - a konstruktív ellenzékiég íratlan szabályai szerint meg nem engedhető álláspont. A szállítmányra várakozók egyike, egy mogorva szénvonó odalépett Jucikához és ellentmondást nem tűrő hangon közölte, hogy kövesse őt a raktár egyik homályos pontja felé, ott ahol a korábbi raktárosok sürgős ügyeiket (nemi indulatok csökkentése pl.) szokták elvégezni. Jucika felháborodottan tiltakozni készült, ártatlanságára hivatkozott, az emberi jogok genfi és San Francisco-i egyezményére akart hivatkozni, ugyanis több polgárjogi tanfolyamra is beiratkozott abba a reményben, hogy egyszer Tunger Laji is feltűnik a meghívott előadók között, de elnémult, mikor megérezte, hogy bordái közé egy kemény, marokfegyvernek látszó tárgy nyomul.

Hátrafelé menet még a szabadulás gondolata járt a kezében, sajnálta, hogy bezzeg önvédelmi tanfolyamokra nem pazarolta leányságának hosszúra nyúlott idejét, de nem volt ideje az önsajnálatot teljes végszélességében kibontani, amikor a férfi azt kérdezte elfojtottan spanyolul (mégis milyen nyelvre számítottak Önök?):

Maga Jucinia Glicerčik, szenyorita?

Aha.

Akar találkozni Vele?

Kivel?

Tudja azt a szenyorita, nagyon jól.

Bájegyházán minden globalisztikus fejlődés dacára még senki sem beszélt ennyit spanyolul, sőt, Jucika el sem tudta képzelni, hogy rajta kívül valaki még ismeri a sármos, a slábertvében gyakran előadó Angol Gyula nyelvét. (Hacsak nem számítjuk az andalúz dombokon szamócat gyűjtögető vendégmunkásokat, akik azonban per pillanat idegenben voltak, tehát az epres ládák mellett lógott a honi és idegen nyelvük.)

Néma bólintás.

Ebben az esetben, holnap délben magáért jön egy SEAT gépkocsi. Nem kérdez semmit, hagyja, hogy a szemét bekössék és elvezetik Önt a kívánt úrhoz. Addig is írja alá ezt a hallgatási fogadalmat. Ne feledje, bárhol utolérhetjük, bármikor megtorolhatjuk fölösleges fecsegését.

Mire Jucika visszabotorkált íróasztala mellé, a szállítmányozóknak nyoma veszett, a rakományak lába kelt, s a szállítólevélen, a nyugtákon otfelejtett aláírás inkább emlékeztetett a török szultánok díszes tigrájára, mint arra, amit a jogi nyelv olvashatatlan aláírásnak mond.

Mibe öltözzön? Hogyan nézzen ki? Mit vegyen fel, hogy ne legyen nagyon kirívó, de a szultán, akarja mondani, Tunger Laji szemét se untassa özvegyi szepegéssel. Kiskosztüm? Ugyan, úgy nézne ki, mint egy elcsapott Szejm-képviselő, mint Brauner Ottília a bútorgyárból a főtéri árválkodóban. Egyáltalán mibe szokás öltözni, ha az embert az udvarnál bemutatják. Most már bánta, hogy kidobta néhány évvel korábban a nagyanyja páratlan, a Les modes de Paris 1900-1907 közötti teljes évfolyamait, amelyben mindenféle korhoz, alkalomhoz, ízvilághoz és napkitöréshez illő alkalmi ruhát látott, onnan meríthetett volna ötleteket. Na és ha meg volna, akkor talán egy nap alatt elkészülne bármelyik ronggyal? Légy komoly Glicerčik, nincs az a szabó, az a Renault vagy McLaren-Mercedes versenyistálló, ahol egy nap alatt elkészülhetne a megfelelő udvari belépő. De még egy fércmunka sem. S akkor? És akkor talán álljon oda érettségiző ruhájában vagy az egyetemi szerencsekosztümjében? Tán tologassa ide meg oda a vállfákat a szekrényekben, rámolja ki a fiókokat, turrja fel a ócskásokat, magához kapva a ruhákat, mint egy idióta amerikai operett filmben? Illegesse magát, kérjen kölcsön egy kardigánt Csiritől és egy fülbevalót Csáritól? Cipőt Icukától, bugyit Hercig Mónikától, zsabós csipke blúzt Kapitány Anni nagynénjétől, Serke Cunamitól?

Szóval ülj le Glicerčik, és gondolkozz, azzal a hülye fejjel, ha már Tunger Lajit akarod látni! Ülj le és gondolkozz, amíg fehér lesz a varjú tolla! Ez a gondolatfoszlány, vagy inkább vaktában kilótt történy telibe talált.

Hófehér ruhában indult útnak. A vállára terített egy stólat (fehéret), szoknyáját felslingelte és fehér cipőjében úgy lépegetett az udvaron át a kapuig. Itt már várta gépkocsi, beültették, a szemét fehér kendővel kötötték be. Még oda is vetette az egyik testőr-kísérő, ezer szerencséje szenyorita, hogy fehérbe öltözött.

Miért, különben mi lett volna? Lemeszelnek?

Ezt nem kellett volna, a hangulat megfagyott. Amúgy sem volt különösebben bensőséges, baráti, elvtársias vagy meleg és jó hangulatú, hogy a politika szavajárásával éljünk, de erre tulajdonképpen semmi szükség nem volt, hiszen ebben az ügyletben a politikának még a lehelete sem érződött, különben is Jucika behunyt szemmel is megérezte, jobb, ha tartózkodik az egyénieskedéstől, még elszúrja a Tunger Lajival való találkozást, aztán ezek a hülye marcinyákok kiteszik egy lakatlan spanyolajkú szigeten.

Inkább arra figyelt, hogyan találhatná ki a zajokból, fékezésekből, kanyarokból, merre is tartanak. Egy helyen határozottan azt érezte, hogy az I. Ramszesz sétányon járnak Kairóban, a tevék összetéveszthetetlen trappolását vélte kivenni az

utcajából, máskor mintha a Champs -Elysées forgatagát szeltek volna át a Place de la Concorde közelében, szökőkút csobogást hallott, csilingelő szánokat, holott még csak novemberben voltunk. Csak nem vagyunk máris Szibériában? - kérdezte ösztönösen, női csacsakassággal.

Ülj nyugton, vagy kirakunk egy lakatlan szigetre.

Az Ob vagy a Jenyiszej közepében? Különben mindegy, úgysem tudok oroszul.

Majd megtanul a szenyorita, mondta most egy másik ismeretlen hang. Durva rekedt hang, mégsem volt ellenszenves. Csak a kelleténél nyersebb. Mint aki nincs szokva szónoklatokhoz. Tud parancsolni. Gligerčik Jucika úgy tippelte: ez már maga Tunger Laji lehetett.

Megálltak. Egy dombtetőn, érezte, hogy a jármű lejtését követve neki is hátra kell dőlnie. Még nem érhetek fel teljesen. Valószínűleg szűk utcában vesztegelnek, a közlekedési lámpa színe változására várnak. Kiszállították. Még most sem vették le a szemérlő a kendőt. Kétfelől karoltak belé, akárha az özvegyet kísérenék oda a sírhoz, hol hősi halott férje fog nyugodni. Zászlóval letakart koporsó. Ágyútalpakon áll a gyászos ravatal. Dísszárad, huszonegy ágyúövéss és a többi hősi bohóctréfa.

Három vagy négy lépcsőn mentek fel. Rossz lépcsők, kopott a szélük, lekerekedett a sok talptól, gübbenőt is csiszoltak bele az évtizedek. Éppen úgy, mint a Gligerčik háznál.

Bevezették egy helyiségbe. Konyhaszag. Hűlő krumplipaprikás. Leültetik.

Várjon reánk, mondták és kicsoszognak a szobából, a konyhából, abból a helyiségből ahová bevezették. Kinyújtja a kezét. Egy pohárba ütközik.

Gligerčik Jucika két óra múltán (egész pontosan 127 perccel később) oldotta le a kendőt, mert elfelejtettek érte jönni. Csak próbát akart tenni, figyel-e kamera vagy más kémműszer, hiszen, ha a kendőt bontogatni kezdi, azonnal reagálnak valahogyan. Tunger Laji figyelte őt a közelből. A szomszéd szobából, egy garázsból, magaslestről, a trónterem kukucskálójából. Semmilyen zajt sem hallott, sem biztató, sem tagadó választ nem kapott, amikor félóránként feltette a kérdést: van itt valaki?

A saját konyhájukban volt. Valaki elmosogatott, rendet rakott, a konyha ki volt meszelve, a kályhát megtisztították az évezredes lerakódásoktól. Az asztalon tizenkét személyre terítve. A holnapi ebéd a kályha szélén hűlt. Krumplipaprikás rengeteg lókolbásszal. Szegedi barikával. Vagy kalocsaival? Van ennek még jelentősége?

Az asztalfőn ült. Apuka és anyuka elutazott Madridba egy kutyakiállításra. Ez volt betűzve a jégszekerény üzenőmágnese alá.

Előtte egy másik kisebb, személyesen neki írott message:

Köszönöm, hogy meg akart velem ismerkedni. Sajnálom, hogy erre nem kerülhetett sor. Ami késik, nem múlik. Addig is fogadja el ezt a konyhát és őszinte nagyrabecsülésemet, kézsókomat.

Ui. Ne keressen. Alkalomadtán még találkozunk. Már eddig is sokszor keresztetkék egymást útjaink.

És a névjegy hátoldalán egy öreg, zöldre festett gyermekkocsi képe. A félig lehúzott roletta mögül egy gyermekkéz intetet ki. Egyenesen Gligerčik Jucikának.

Ferenc Katalin
(Debrecen)
Épületek